

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України

«Про внесення змін до статті 1 Закону України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю» щодо уточнення права на одночасне призначення державної соціальної допомоги та пенсії у зв'язку з втратою годувальника»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Згідно із статтею 1 Закону України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю», зокрема, встановлено, що особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю, які мають одночасно право на державну соціальну допомогу відповідно до цього Закону, на пенсію та на державну соціальну допомогу згідно із Законом України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю», призначається за вибором осіб з інвалідністю з дитинства (законних представників осіб з інвалідністю з дитинства, визнаних недієздатними, та дітей з інвалідністю) державна соціальна допомога відповідно до цього Закону або пенсія чи державна соціальна допомога згідно із Законом України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю». При цьому якщо особа з інвалідністю з дитинства або дитина з інвалідністю має право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника (державну соціальну допомогу дитині померлого годувальника, передбачену Законом України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю») і державну соціальну допомогу відповідно до цього Закону, ці виплати призначаються одночасно.

Тобто, Законом передбачено право на одночасне призначення державної соціальної допомоги та пенсії у зв'язку з втратою годувальника. Однак реалізація цього права вимагає від особи вчинення дій, таких як подання заяви на призначення допомоги.

Враховуючи вказане вище формулювання положення статті 1 Закону України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю», а також наявність спірних ситуацій, які у сфері відповідних видів загальнообов'язкового державного соціального страхування, Верховний Суд України у правовому висновку, викладеного у постанові від 28 травня 2025 року по справі № 620/15888/23, вказує що «призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника не породжує автоматичного виникнення обов'язку органу соціального захисту призначати допомогу за Законом України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю» без відповідної заяви. Особа повинна подати окрему заяву на призначення державної соціальної допомоги як особі з інвалідністю з дитинства, надати необхідні документи, і лише після цього орган соціального захисту може ухвалити рішення про призначення такої допомоги.»

У зв'язку з цим, варто зазначити, що висновки Європейського суду з прав людини, висловлені у рішенні від 30 квітня 2013 року справі «Тимошенко проти України» (заява № 49872/11), щодо принципу юридичної визначеності, який означає, що застосування національного законодавства має бути передбачуваним тією мірою, щоб воно відповідало стандарту «законності», передбаченому Конвенцією стандарту,

що вимагає, щоб усе законодавство було сформульовано з достатньою точністю для того, щоб надати особі можливість за потреби, за відповідної консультації передбачати тією мірою, що є розумною за відповідних обставин, наслідки, які може потягнути за собою її дія (параграф 264).

Враховуючи вищевикладене, спираючись на правову позиції Верховного Суду України, доцільно процедурно врегулювання положення законодавства щодо права на одночасне призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника і державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю.

2. Мета та завдання прийняття законопроекту

Метою законопроекту є уточнення процедури призначення державної соціальної допомоги та пенсії у зв'язку з втратою годувальника.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Проектом закону пропонується внести зміни до статті 1 Закону України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю», якими передбачається уточнити, що коли особа з інвалідністю з дитинства або дитина з інвалідністю має право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника (державну соціальну допомогу дитині померлого годувальника, передбачену Законом України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю») і державну соціальну допомогу відповідно до цього Закону, ці виплати призначаються одночасно на підставі подання окремих заяв та документів, необхідних для призначення кожного з видів допомоги у порядку, встановленому законодавством.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

У відповідній сфері правового регулювання діють Конституція України, Закон України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю», Закон України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю».

5. Фінансово – економічне обґрунтування

Реалізація законопроекту не потребуватиме додаткових видатків з Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту

Прийняття законопроекту врегулювання процедури одночасного призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника і державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю.

Народний депутат України

Валерій ГНАТЕНКО

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Гнатенко Валерій Сергійович
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000D60C3100E409DC00
Дійсний до: 28.11.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
260д9/1-2026/16928 від 26.01.2026

2125542